

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 25

Заснований в 1996 році

Рівне – 2003

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 25. — Рівне: РДГУ, 2003. — 196 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**Головний редактор** доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН**Мітюров Борис Никифорович** (Рівненський державний гуманітарний університет);доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України **Бех Іван Дмитрович** (Інститут проблем виховання АПН України);доктор педагогічних наук, професор **Будний Богдан Євгенович** (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);кандидат педагогічних наук, професор **Воробйов Анатолій Миколайович** (заступник головного редактора, Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України **Дем'янчук Анатолій Степанович** (Рівненський економіко-гуманітарний інститут);доктор педагогічних наук, професор **Коваль Ганна Петрівна** (Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор **Лисенко Неля Василівна** (Прикарпатський педагогічний університет ім. В. Стефаника);доктор педагогічних наук, професор **Лісова Світлана Валеріївна** (Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор **Павлютенков Євген Михайлович** (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів)доктор психологічних наук, професор **Пасічник Ігор Демидович** (Університет "Острозька Академія");кандидат педагогічних наук, професор **Поніманська Тамара Іллівна** (Рівненський державний гуманітарний університет)доктор психологічних наук, професор **Савчин Мирослав Васильович** (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);доктор психологічних наук, професор, дійсний член МАПН **Сергєєв Олександр Васильович** (Запорізький державний університет)доктор педагогічних наук, професор **Сметанський Микола Іванович** (Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського);доктор педагогічних наук, професор **Терещук Григорій Васильович** (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН **Тищук Віталій Іванович** (Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор **Хом'як Іван Миколайович** (Рівненський державний гуманітарний університет);кандидат педагогічних наук, професор **Янцур Микола Сергійович** (заступник головного редактора, відповідальний секретар, Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 31.01.2003 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31.

Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 6.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2003

8. Черуха Н.В. Диагностика розвитку лінгвістичних здібностей студентів мистецьких спеціальностей як фактор індивідуалізації навчального процесу. //Актуальні проблеми мистецької освіти і виховання творчої особистості: Збірник матеріалів. – Рівне, 2001. – С. 32-38.
9. Ачкасова Н.Г. Совершенствование грамматической стороны устной речи студентов неязыкового вуза (во время внеаудиторной самостоятельной работы). //Самостоятельная работа в обучении ин. яз. в школе и вузе: Межвузовский сборник научных трудов. – Ленинград, 1990. – С. 144 – 148
10. Ковальчук Я.И. Индивидуальный подход в воспитании ребенка. – М.: Просвещение, 1985.–123 с.
11. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам в языковом педагогическом вузе (концепция) // Иноземні мови. – 1996. – № 3. – С. 3 – 9.
12. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения устной иноязычной речи на начальном этапе языкового вуза (на англ. яз.): Дис. ... канд. пед. наук. – К.: 1974. – 182 с.
13. Spaulding Cheryl L . Motivation in the classroom, 1998. – 278 с.

Одержано редакцією 14.12.2002

УДК: 378. 012

М.С.ЯНЦУР, А.І.ВОЙТКО

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Сьогодні висуває високі вимоги до підготовки спеціалістів, особливо майбутніх вчителів, які покликані вирішувати і проблему підготовки учнів до професійного самовизначення. З метою підвищення особистого інтересу студентів до навчання в останній час дуже широко запроваджується модульно-рейтингова система навчання і контролю знань. Завдяки їй зростає якість підготовки спеціалістів за рахунок активізації навчального процесу; стимулювання ритмічності в роботі студентів; створення умов для змагання і прояву особистості, як показника розвитку майбутнього фахівця. Вивчення літературних джерел дало змогу В.О.Рябовій вирізнити десять концептуально відмінних версій модульного навчання, і природно, стільки ж технологічних схем організації освітнього процесу [14]. А.М.Алексюком узагальнені найважливіші положення досвіду, що забезпечують відносно цілісне розуміння та принципових моментів функціонування модульної системи у вищій школі [1].

Під навчальним модулем розуміють частину дисципліни, яка має самостійне значення, що складається з однієї або декількох близьких за змістом тем чи розділів і включає споріднені групи понять, явищ, вимог, закономірностей, засвоєння яких є обов'язковим і має бути проконтрольованим. Курс дисципліни, що вивчається, розподіляється на декілька модулів, кожний з яких завершується підсумковим контролем знань і вмінь студентів. За результатами складання модуля кожному студенту, в залежності від рівня виявлених знань і вмінь, виставляється визначена кількість балів.

Модульна система навчання має важливий організаційний аспект – планування роботи і доведення цього плану до студентів. Модуль має і свою “внутрішню” структуру, адже він складається з традиційних форм навчального процесу – лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять, важливою формою оволодіння курсом є конспектування першоджерел, написання рефератів, виконання додаткових вправ тощо.

Другою складовою частиною цієї системи є рейтинг (від англ. rating – оцінка, порядок, класифікація) – термін, що означає суб'єктивну оцінку якогось явища за даною шкалою. За допомогою рейтингу здійснюється первинна класифікація педагогічних об'єктів за ступенем вираження спільної для них властивості (експертні оцінки). Дані, що одержуються при цьому, мають характер порядкових шкал [7]. Тобто, рейтинг – це комплексний кількісний показник здобутків студента в усіх видах навчальних досягнень з дисципліни протягом семестру, навчального року і всього періоду її вивчення [3,36].

Застосування рейтингової системи контролю у вищій школі при підготовці вчителів має свою специфіку, яка визначається більшими можливостями само- і взаємооцінки студентів. Крім того, послідовне застосування цієї системи контролю наочно показує студентам її переваги, адже тут є можливість врахування будь-якої форми навчальної діяльності студентів, його ставлення до навчання та активність на заняттях, якість і результативність аудиторної і самостійної роботи та інше. Завдяки цьому рейтингова система контроль дозволяє здійснювати впровадження нових організаційних форми і методів навчання, оперативне корегування видів і змісту контролю, індивідуальний підхід до тих, хто навчається. Вибір і застосування тих чи інших рейтингових показників залежить від індивідуальності викладача, контингенту студентів тощо.

Впровадження рейтингової системи оцінки вимагає значної підготовчої роботи, проведення експертної оцінки матеріалів, відповідного експерименту. Розробка рейтингових показників починається з аналізу наявних методичних матеріалів, щодо забезпечення контролю досягнень основних навчальних цілей дисципліни і визначення головних контрольних заходів з неї. А це означає корегування викладачем блок-модулів дисципліни (основних розділів, тем) і за змістом, і за формами контролю засвоєння навчального матеріалу. Континіум основних контрольних точок, як правило, містить: іспит, залік (з

одного чи кількох блоків), контрольні роботи, лабораторно-практичні заняття, кілька (основних) контрольних-залікових занять. Цей перелік не є вичерпним; він у кожному конкретному випадку враховує специфіку дисципліни, її значення для досягнення цілей підготовки вчителів, індивідуальності викладача, особливості навчання групи та ін.

Найвідповідальнішим і трудомістким етапом цієї роботи є розробка рейтингових показників з кожної контрольної точки. Необхідно перш за все оцінити рівень значущості кожного контрольного заходу (за внеском у вивчення дисципліни, в загальний рівень навченості з предмету, за рівнем наукованості, який необхідно досягти за результатами вивчення даного матеріалу). На цьому етапі не можна обійтись без допомоги колег, необхідно ще раз перевірити правильність врахування міжпредметних зв'язків, уточнити внесок предмета в "спеціальність", відкорегувати свою роботу з відбору змісту і т. ін.

За модульно-рейтинговою системою навчальний курс дисципліни розподіляється на декілька блоків-модулів. Кожний модуль включає основну і додаткову навчальну роботу. За невиконання певного виду основної навчальної роботи передбачаються штрафні санкції. Студент, який хоче набрати відповідну кількість балів, щоб вийти на підсумковий контроль, має можливість виконувати додаткові навчальні завдання.

Враховуючи науковий досвід з питання впровадження модульно-рейтингової системи навчання А.М. Алексюка [1], А.О. Андрощука [2], В.І. Бондаря [3], С.М. Гончарова [5,6], В.О. Рябової [14], А.В. Фурмана [15,16], П.А. Юцявичене [17] нами розроблена і запроваджена дана система при вивченні дисципліни "Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи". Даний курс в нашому університеті читається при підготовці учителів трудового навчання і практичних психологів за розробленою нами програмою [12]. *Метою* курсу є підготувати майбутніх вчителів трудового і початкового професійного навчання та шкільних практичних психологів до здійснення професійної орієнтації учнів національної загальноосвітньої школи. Вивчення курсу передбачає формування у студентів *знань*: з професійної орієнтації як комплексної системи; її предмет, мету, завдання та функції, зміст та структуру, концепції, тенденції, закономірності, принципи та критерії профорієнтаційної роботи; з конкретних видів професійної діяльності, класифікації професій та основ професіографії; з особливостей професійного самовизначення учнівської молоді: мету і завдання, зміст, мотиви, форми і методи, засоби, умови та результати; про зміст, форми, методи і специфіку проведення профорієнтаційної роботи в навчальному процесі; про завдання, зміст, структуру та методику вивчення курсу "Основи вибору професії"; про показники та критерії оцінювання профорієнтаційної роботи. На основі цих узагальнених знань у студентів повинні бути сформовані *вміння*: визначати профорієнтаційні можливості навчальної та позанавчальної діяльності учнів, готувати профінформаційний матеріал, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учнів в профорієнтаційній роботі; застосовувати в роботі з учнями професіографічний матеріал; проводити діагностику професійних намірів, інтересів, нахилів та здібностей учнів і робити відповідні висновки щодо їх професійного самовизначення на основі діагностичної карти особистості; готувати і проводити уроки з курсу "Основи вибору професії"; надавати своєчасну професійну консультацію учням в ході комплексної професійної орієнтації.

Даний курс необхідно вивчати в VII семестрі перед виходом студентів на педагогічну практику, так як це надасть їм можливість закріпити отримані знання, набуті вміння і навички профорієнтаційної роботи в умовах школи. Під час безперервної практики вони виконують завдання по вивченню професійних намірів і мотивів вибору професії учнів конкретного класу і здають відповідний звіт з кількісним і якісним аналізом отриманих результатів. Вивчення даної дисципліни завершується іспитом після здачі заповненої діагностичної карти особистості на конкретного учня з відповідними висновками та підготовленого плану-конспекту уроку з курсу "Основи вибору професії".

Увесь курс цієї дисципліни поділено нами на 3 модулі. Перший модуль включає перших два розділи програми: "Науково-теоретичні основи професійної орієнтації" і "Професійне самовизначення учнівської молоді", до яких входять наступні теми: "Предмет, мета і завдання курсу. Історія становлення професійної орієнтації, стан та перспективи її розвитку", "Суть, мета, завдання та функції професійної орієнтації", "Суть, мета і завдання професійного самовизначення особистості", "Професійне самовизначення школярів в залежності від їх вікових особливостей". На вивчення цього модуля відводиться 6 годин лекцій, 4 години лабораторних занять та 4 години самостійної роботи і по завершенні його проводиться контрольна робота.

До другого модуля входить III розділ "Система професійної орієнтації учнівської молоді", який включає такі теми: "Компоненти системи профорієнтації та їх взаємозв'язок", "Професійна просвіта: зміст, структура та методика проведення", "Професіографія. Класифікація та опис професій", "Попередня профорієнтаційна діагностика. Методи вивчення індивідуальних особливостей школярів", "Професійна активізація: суть, завдання, види і методика проведення", "Професійна консультація та методика її проведення", "Професійний відбір та підбір. Методика проведення професійного відбору та підбору", "Соціально-професійна адаптація". На вивчення цього модуля відводиться 13 годин лекцій, 14

годин лабораторних занять та 10 години самостійної роботи і завершується він проміжним контролем у вигляді контрольної роботи.

Третій модуль включає в себе IV-VII розділи: “Зміст та методика проведення професійної орієнтації учнів в навчальному процесі”, “Зміст та методика вивчення курсу “Основи вибору професії””, “Профорієнтаційні ігри та ігрові елементи, методика їх застосування в профорієнтаційній роботі”, “Показники результативності профорієнтаційної роботи та критерії її оцінювання”. На вивчення цього модуля відводиться 9 годин лекцій, 8 годин лабораторних занять та 13 години самостійної роботи. Завершується даний модуль комплексною контрольною роботою та іспитом.

Дана дисципліна має повне навчально-методичне забезпечення, яке подане як у вигляді навчальних і методичних посібників [4;8;9;10;11;13;18;19;20;21 та ін.], так і на електронних носіях: тексти лекцій на CD ROM, тестова комплексна контрольна робота, методичні розробки занять з курсу “Основи вибору професії”, ігрові та змагальні методи профорієнтаційної роботи, комп’ютерні профорієнтаційні психодіагностичні методики, професіографічні картки масових і нових професій тощо.

Об’єктами контролю при рейтинговій системі оцінки дій студентів слід вважати:

- систематичність відвідування лекцій, лабораторних занять, колоквиумів, консультацій тощо;
- якість виконання завдань з самостійної роботи, лабораторно-практичних, курсових, контрольних робіт, практик, тестових завдань і т.п.;
- активність, ініціативність та самостійність студента під час лабораторно-практичних та семінарських занять, практик тощо.

Для нормування оцінок навчальних дій студентів щодо засвоєння знань, вмінь та навичок дають певну кількість балів за регулярність відвідування занять, контрольні і курсові роботи, самостійну роботу тощо. Для нормування оцінок самостійних дій студента можна давати додаткові бали за: вчасність здачі завдань, робіт; вирішення додаткових завдань до мінімальної їх кількості; заняття наукою, участь в конкурсах, олімпіадах; активне використання іноземної мови та комп’ютерної техніки тощо.

Одним із зручних способів нормування оцінок може бути узагальнена функція бажаності (УФБ) Харрінтона. В основі УФБ – перетворення натуральних значень в безмірну шкалу бажаності. Для шкали бажаності можна використати розроблену таблицю відповідностей між співвідношенням бажаності в емпіричній та чисельній системах (табл. 1) [6].

Таблиця 1

Стандартні параметри шкали бажаних оцінок

Бажаність	Параметр позначки шкали бажаності	% максимально можливої кількості балів за об’єкт контролю або цикл навчання
Відмінно (“5”)	1,00...0,80	100...80
Добре (“4”)	0,79...0,63	79...63
Задовільно (“3”)	0,62...0,37	62...37
Погано (“2”)	0,36...0,20	36...20
Дуже погано (“2”)	0,19...0,00	19...0

Загальна кількість рейтингових балів з навчальної дисципліни визначається годинами (кредитами), що відведені для її вивчення у навчальному плані при врахуванні співвідношення: 2 год. = 1 бал. Тоді загальна кількість балів з завдань СРС, контрольних, лабораторних робіт та інших об’єктів контролю з дисципліни має складати загальну суму балів з цієї навчальної дисципліни.

В нашому випадку кожний модуль включає основну і додаткову навчальну роботу. По кожному виду робіт визначаються оціночні бали. За невиконання певного виду основної навчальної роботи передбачаються штрафні санкції. Студент, який хоче набрати відповідну кількість балів, щоб вийти на підсумковий контроль, має можливість виконувати додаткові навчальні завдання. Спираючись на орієнтовну оцінку видів навчальної діяльності студентів з дисциплін кафедри в модульно-рейтинговій системі нами розроблена конкретна оцінка видів навчальної роботи з дисципліни “Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційна робота” для денної форм навчання. В таблиці №2 наведено оцінки як основних, так і додаткових видів навчальної роботи студентів при вивченні даної дисципліни.

Таблиця 2.

Оцінка видів навчальної роботи в модульно-рейтинговій системі з дисципліни “Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи” для денної форми навчання

№ з/п	Види навчальної роботи	Оціночні бали	Кількість додаткової навчальної роботи	Штрафні санкції
1	Регулярність відвідування лекцій	14	За реально пропущені заняття	Зняття 1 балу за 2 години пропуску
2	Регулярність відвідування лабораторних занять	13	--“--	Зняття 1 балу за 2 години пропуску
3	Вчасність та якість звіту про	6,5	За фактичним	Зняття 0,2 бала за кожен

	самостійну роботу (підготовка до лабораторних робіт)		терміном здачі звіту	день затримки
4	Вчасність виконання та захисту звіту з лабораторної роботи.	13	За фактичним терміном захисту	Зняття 0,2 бала за кожен день затримки
5	Вчасність і якість здачі звіту з анкетування учнів	5	За фактичним терміном здачі звіту	Зняття 0,2 бала за кожен день затримки і 1 балу за оцінку нижче "5".
6	Вчасність і якість складання профконсультаційного заключення	10	За фактичним терміном здачі заключення	Зняття 0,2 бала за кожен день затримки і 1 балу за оцінку нижче "5".
7	Вчасність та якість виконання контрольної роботи	5	За фактичним терміном виконання	Зняття 1 балу за оцінку нижче "5".
8	Додатковий реферат за пропущену лекцію чи на певну тему	1	За фактичну кількість пропущених занять	Реферат за кожну пропущену лекцію.
9	Додаткове виконання індивідуального завдання за пропущені лабораторні заняття на певну тему	1	За фактичну кількість пропущених занять	Індивідуальне завдання за кожне пропущене заняття.
10	Наукова робота: підготовка і виступ із доповіддю на науковій конференції.	20	---	Зняття 5 балів за відсутність схвального відзиву.
11	Електронна версія тексту лекцій, реферату, індивідуального завдання, тощо: дискета та роздруківка.	15	---	Зняття 1 балу за оцінку нижче „5” і 5 балів за відсутність роздруківки

Виходячи з основної навчальної роботи визначається функція бажаності, яка виражається у відповідних коефіцієнтах та рейтингових (оціночних) балах. Критерії оцінки знань і вмінь студентів в 4-хбальній та рейтинговій системах прив'язуються до основної навчальної роботи, виходячи з кількості годин, відведених на вивчення даного предмету, а також відповідних форм контролю. В таблиці 3 наведено такі критерії для вказаної вище дисципліни.

Таблиця 3.

Критерії оцінки знань і вмінь студентів в чотирьохбальній та рейтинговій системах оцінювання з дисципліни "Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи"

Шкала чотирьохбальної оцінки	Функція бажаності	Рейтингова шкала оцінки
"5"	1	76,5 і більше
"4"	0,8	61 – 76
"3"	0,63	48 – 60
"2"	0,37	28 – 47

Згідно визначеної нами оцінки основної навчальної діяльності студентів в рейтинговій системі за відвідування 2 годин лекцій дається 1 оціночний бал. Тобто в першому модулі за відвідування лекцій студент може набрати найбільше 3 бали. Аналогічно за відвідування лабораторних занять – максимально можна набрати 2 бали. Вчасність звіту про підготовку до лабораторної роботи оцінюється в 0,5 бали за одну роботу, тоді максимально можна набрати 1 бал. Вчасність та якість виконання лабораторної роботи оцінюється 1 балом за одну роботу, тому тут можна набрати 2 бали. Вчасність та якість виконання контрольної роботи оцінюється в 5 балів. Всього за основну навчальну діяльність з I модуля студент може набрати 13 балів.

До другого модуля, як зазначено вище, крім лекцій, лабораторних занять, контрольної роботи входить також анкетування учнів з метою вивчення їх професійних намірів і мотивів, що максимально оцінюється в 5 балів. Тому, виконавши аналогічно розрахунки, за основну навчальну діяльність з II модуля студент може набрати 34 бали. III модуль включає також обов'язкову роботу зі складання профконсультаційного заключення на основі „Діагностичної карти особистості” на одного учня, тому тут студент може набрати максимально 29,5 балів.

Результати обліку всіх видів навчальної роботи в рейтинговій системі за даний модуль викладач заносить в спеціальну робочу таблицю, форма якої наведена нижче (Див. таблицю 4). Після вивчення всіх модулів результати з робочих таблиць переносяться в зведену таблицю обліку рейтингової оцінки знань і вмінь студентів з даної дисципліни. Форма такої таблиці може бути різною. Нижче в таблиці 5 наведено спрощену форму зведеного обліку рейтингової оцінки знань і вмінь з даної дисципліни

Таблиця 4.

Облік рейтингової оцінки знань і вмінь студентів за модульної системи навчання з дисципліни
“Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи”

Модуль __ Розділи _____; лекцій - __ год; лаб. - __ год; контроль - __.
200_-/200_ навч. рік, семестр _____, курс _____, група _____, спеціальність _____.

№ з/п	Прізвище та ініціали	Основна навчальна робота							Додаткова навчальна робота					Всього балів за модуль	Місце за рейтингом
		Лекції	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Анкетування учнів	Профконсультативне заключення	Проміжний контроль	Разом	Реферати	Індивідуальні завдання	Наук. робота	Електронний варіант лекцій, реферату	Разом		
1															
2															
3															
..															
n															
Середнє															

Лектор: _____ Викладач, який веде лабораторні заняття: _____.

За результатами всіх набраних балів з даної дисципліни кожному студенту групи виставляється рейтингова оцінка за чотириохальною шкалою. Якщо студента влаштовує дана оцінка, то він іспиту не складає і ця оцінка виставляється у залікову чи екзаменаційну відомість та залікову книжку. Якщо оцінка не влаштовує – то він складає іспит у встановленому кафедрою порядку. Студенти, які не набрали відповідну кількість балів і отримали рейтингову оцінку “2”, при певному виконанні всіх основних видів навчальної роботи, можуть скласти іспит і отримати тільки “задовільну” оцінку при успішному складанні екзамену. Студенти, які ж не набрали відповідну кількість балів для отримання “задовільної” оцінки і не виконали всі види основної навчальної роботи (не здали звіту з анкетування учнів та не склали профконсультативного заключення) до іспиту не допускаються. Іспит вони можуть скласти лише після того, як виконають у певному об’ємі, визначеному викладачем, всі основні види навчальної роботи.

Таблиця 5.

Загальний облік рейтингової оцінки знань і вмінь студентів за модульної системи навчання з дисципліни “Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи”.

Кількість годин за навчальним планом –81, з них: лекцій – 28, лабор. – 26. Іспит.

200_-200_ навч. рік.; форма навчання - __; курс __; група - __; спеціальність “_____”.

№ з/п	Прізвище та ініціали	Кількість набраних балів			Всього набрано балів	Оцінка в 4-х бальній шкалі	Іспит
		Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3			
1							
2							
3							
4							
..							
N							

Лектор: _____ Викладач, який веде лабораторні заняття: _____

Запропонована методика модульно-рейтингової системи навчання проходить апробацію на кафедрі професійної педагогіки і трудової підготовки Рівненського державного гуманітарного університету з 2000/2001 н.р. Впровадження її потребувало перебудови організації навчального процесу: зміни планування роботи викладачів, підготовки матеріально-технічної бази, розробки відповідного методичного забезпечення, організації тестових контрольних перевірок знань тощо. При впровадженні модульно-рейтингового навчання значно зростає роль зворотного зв’язку, контролю і самоконтролю знань студентів, збільшується кількість ступенів контролю і забезпечується їх диференціація за складністю. Від викладача вона вимагає систематичної творчої, індивідуальної роботи, а від студента ретельну, систематичну підготовку до занять і старанну, творчу працю на заняттях. Застосування протягом 3-х останніх років модульно-рейтингової системи навчання і оцінювання знань і вмінь студентів свідчить, що вона заохочує до систематичної навчальної роботи, стимулює орієнтацію на більш високі рівні засвоєння, підтверджує її позитивні якості як для студентів, так і для викладачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: Модульне навчання. – К.: ІСДО, 1993. – 220 с .
2. Андрощук А.О. Рейтингова технологія оцінки знань в навчально-виховному закладі // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – С.86-93.
3. Бондар В.І. Модульно-рейтингова технологія вивчення навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики). – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1999. – 49 с.
4. Войтко А.І., Янцур М.С. Професійна активізація молоді на основі професійних проб (методичний посібник). – Рівне: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1996. – 55 с.
5. Гончаров С.М. Модульна система навчання студентів факультету економіки. – Рівне: РДТУ, 2000. – 22 с.
6. Гончаров С.М. Рейтингова система оцінки успішності навчання студентів факультету економіки. – Рівне: РДТУ, 2000. – 19 с.
7. Гуляєва Л.В., Сергєєва О.В., Тищук В.І. Рейтингова система контролю й оцінки навчальних досягнень учнів середньої загальної школи // Проблеми освіти – К.:ІЗМН, 1998. – Випуск 9. – С. 144-153.
8. Зинченко В.П., Симоненко В.Д., Янцур Н.С. Применение ЭВМ в профессиональной ориентации. Учеб. пособие по спецкурсу. – Брянск: МОРФ БГПИ, 1992. – 116 с.
9. Клімов Г.І., Седляр І.О., Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи (практикум)/Наук. редактор М.С.Янцур. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 180 с.
10. Комплексна комп'ютерна система “Основи вибору професії” (22 програмовані методики) / Автори розробники: М.С.Янцур, Р.І.Підвальный, О.М.Сарницький та ін. – Рівне: РДПІ, 1996. – 68 с.
11. Пилипчук О.В., Тименко М.П., Янцур М.С. Основи вибору професії. В 2-х част. – Рівне: МПУ РОЦПОН, РДПІ, АПНУ ІІ, 1994. – 220 с.
12. Професійна орієнтація учнівської молоді і методика профорієнтаційної роботи: Програма в.н.з. (III-IV рівнів акредитації). Для спеціальності „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання.” /Укладач М.С.Янцур. – Рівне: МОНУ РДГУ, 2002. – 16 с.
13. Профорієнтаційна робота в школі. Методичний посібник /Автор-укладач М.С.Янцур. – Рівне: МПУ РОЦПОН, РДПІ, 1993. – 41 с.
14. Рябова В.О. Порівняльна ефективність модульних технологій навчання в загальноосвітній школі. Автореф. ... дис. канд. пед. наук. – К., 2000. – 18 с.
15. Фурман А.В. Модульно-розвиваюче навчання – система педагогічних інновацій // Педагогіка і психологія. – 1995. – №3. – С. 97-108.
16. Фурман А.В., Калугін О.І. Школа розвитку: непізнані грані фундаментальної ідеї // Рідна школа. – 1994. – № 5,6.
17. Юцявичене П.А. Методы модульного обучения. – Вильнюс, 1989.
18. Янцур М.С. Основи професіографії (практикум): Навч. посібник. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1996. – 224.с.
19. Янцур М.С. Професійна психодіагностика (практикум): Навч. посібник. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 159 с.
20. Янцур Н.С., Путинцева В.К. Организация и проведение профессионального отбора на профессии типа “Человек - техника” /Под ред. Н.С.Янцура. - К.: МТУ ГЦЗ, МОУ РГПИ, 1994. – 71 с.
21. Янцур М.С., Сарницький О.М., Тищук В.І. Комп'ютерна система “Профдіагностика - 1” /Методичний посібник. – Рівне, РДПІ, 1992. – 56 с.

Одержано редакцією 12.12.2002.

УДК: 37.011.32:[37.034:1332]:(17781)

Т.Р. ОСНИЦЬКА

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ С.Я.ДЕМ'ЯНЧУКА

Перебудова освітньої політики в Українській державі, що пов'язана з вирішенням проблем безперервної освіти з переходом до нового якісного рівня на основі демократизації та гуманізації середньої та вищої школи, націонале українське суспільство та його освітньо-виховні структури на кардинальне вдосконалення змісту освіти та виховання підрастаючих поколінь, на розробку більш ефективних педагогічних технологій і експериментальних моделей. Однак нова освітня політика повинна широко використовувати не тільки інноваційні технології та нові напрямки, а й прогресивні традиційні підходи, накопичені педагогічною наукою та практикою, яка є невичерпним джерелом думок, поглядів, систем та теорій. Без їх актуалізації важко увести впровадження в педагогічну теорію та практику будь-яких інновацій.

Мета нашого дослідження полягає у вивченні, узагальненні педагогічних ідей духовно-морального виховання учнівської та студентської молоді в педагогічній спадщині С.Я. Дем'янука.

ЗМІСТ

Вступне слово	3
1. Гавриш Н.В. Педагогічний погляд на дитячу творчість як явище культури.....	4
2. Воробйов А.М. Місце соціокультурних чинників в українській ментальності	8
3. Главінська О.Д. Усвідомлення дитиною своєї суб'єктності як необхідна умова формування адекватної самооцінки	14
4. Івашкевич Е.З. Психологічне обґрунтування діалогічності пізнавальної діяльності як комунікативного процесу	19
5. Савуляк В.О. Психосоціальні фактори наркотичної залежності.....	24
6. Безлюдна В.І. Актуалізація комунікативної потреби у дітей дошкільного віку.....	29
7. Янцур Л.А., Верусь Н.С. Психолого-педагогічні умови формування зображувальної діяльності у дітей третього року життя	36
8. Косарева О.І. Психолого-педагогічні особливості конфліктів дошкільників з батьками в сім'ї.....	39
9. Корчакова Н.В. Усвідомлення молодшими школярами сутності презентаційної ситуації та власних самопрезентаційних намірів.....	42
10. Одолінський В.Г. До проблеми соціалізації молодших школярів.....	46
11. Рудюк О.В. До проблеми внутрішньоособистісного конфлікту у юнаків в ситуації соціальної депривації 48	
12. Михальчук Н.О. Психологічні аспекти проведення дискусій в межах мікрогруп на уроках іноземної мови в середній школі.....	53
13. Цуканова М.С. Основні аспекти проблеми психічних кризових станів, які виникають у неповнолітніх засуджених під час відбування покарання.....	55
14. Середюк Л.А. Розширення сфери діяльності та самодіяльності учнів, як умова оптимізації самовираження старшокласників.....	58
15. Наумчук Г.І. Педагогічні умови національного виховання дітей в сім'ї.....	62
16. Харламенко В.Б. Професійна орієнтація учнівської молоді як соціально-педагогічна проблема	66
17. Мельник О.В. Зміст і структура профконсультаційної роботи із школярами.....	70
18. Капустіна О.В. Методика професійного самовизначення Д.Голланда.....	74
19. Рудницька Н.Ю. Методи вивчення краєзнавчого матеріалу учнями шкіл Волині (1917-1932 рр.)	79
20. Шарапова Т.М. Методика застосування рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень школярів при вивченні курсу "Екологія".....	81
21. Кільдеров Д.Е. Уявні просторові перетворення як основа оперування динамічними образами об'ємних предметів	87
22. Ковбаса Ю.М. Вимоги до змісту навчання основам бухгалтерського обліку у 10-11-х класах середніх загальноосвітніх закладів	91
23. Сингаївський Д.В., Белошицький О.О., Ковальов В.М. Оновлення змісту трудової підготовки молоді на основі технічної творчості	94
24. Ващук О.В. Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі учнів 5-7 класів.....	98
25. Хорожжевський О.М. Формування гігієнічної культури у школярів основної школи в процесі трудового навчання – запорука профілактики професійних захворювань	103
26. Онишко Н.П. Школи з альтернативною формою навчання у системі освіти Німеччини.....	105
27. Якимчук С.Н. Музичне мистецтво як один із провідних засобів виховання особистості	110
28. Левківський М.В. Історико-педагогічне краєзнавство у формуванні компетентності майбутнього вчителя 112	
29. Литвиненко С.А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності з молодшими школярами	116
30. Бородіна К.І., Кмець А.М. Структура екологічної свідомості студентів педагогічного вузу.....	120
31. Герман Н.В. Проблеми професійної підготовки вчителя в процесі вивчення дисципліни „Безпека життєдіяльності людини”	123
32. Козяр М.М., Янцур М.С., Хомяк О.Л. Деякі аспекти методичного забезпечення процесу вивчення машинної графіки у вищій школі.....	126
33. Джеджула О.М. Попередні умови побудови моделі графічної діяльності студента.....	131
34. Козяр М.М., Гордійчук І.І., Вовк В.Ф., Лебедюк Є.А. Система контролю знань студентів з інженерної графіки 133	
35. Черуха Н.В. Індивідуалізація процесу навчання іноземних мов для спеціальних цілей: сутність, особливості, сучасні проблеми	137
36. Янцур М.С., Войтко А.І. Використання модульно-рейтингової системи навчання в підготовці майбутніх вчителів до профорієнтаційної роботи з учнями	140
37. Осницька Т.Р. Педагогічні ідеї духовно-морального виховання учнівської та студентської молоді в педагогічній спадщині С.Я. Дем'янчука	146

38. Яковенко Л.П. Художнє мислення: зміст, структура, проблеми формування засобами музичного мистецтва	148
39. Вакульчук М.В., Шолудько Н.Г. Красномовство – мистецтво формування риторичної культури особистості в умовах вищої школи.....	152
40. Савчин Л.М. Культурологічні концепції та їх реалізація в системі вищої освіти	155
41. Станіславська К.І. Про деякі аспекти розвитку музичного сприймання студентів режисерських спеціалізацій	159
42. Ярмачук Т.М. Формування у студентів вмій та навичок виконання творів французьких клавесиністів	163
43. Піддубник В.Г. Розвиток професійних умінь і навичок студентів на уроках хорового сольфеджіо	167
44. Тарчинська Ю.Г. Проблема формування навичок виразного виконання в аспекті розвитку техніки гри на фортепіано	168
45. Сверлюк Я.В. Психолого-педагогічні основи керування оркестровим колективом	173
46. Димченко С.С. Педагогічна і диригентська спадщина М.Малька в історичному часі української музичної культури.....	175
47. Сіончук О.В. Формування художніх цінностей особистості засобами музичного мистецтва	180
48. Скільська Л.І. Специфічні особливості роботи з дитячим хоровим колективом.....	182
49. Гаврилова Г.П. Громадянське виховання молоді засобами народознавства на матеріалі української літератури	185
50. Чичановська Н.Ф. Художньо-творчий розвиток учнівської молоді Рівненщини в умовах національного відродження.....	189
Відомості про авторів	192

